

LUX FILM DAYS

UROK (LEKCIJA)

Kristina Grozeva, Petar Valchanov
Bugarska, Grčka

UROK (LEKCIJA)

KRISTINA GROZева, PETAR VALCHANOV

Nadežda je profesorica engleskog. Živi s nezaposlenim mužem i četverogodišnjom kćerkom. Jednog dana po povratku s posla kod kuće je dočeka ovrhovoditelj. Rate kredita za kuću nisu plaćene. Muž je novac iskoristio za nešto drugo. Nadežda ima tri dana da skupi novac i uplati ga u banku; u protivnom će kuća biti stavljena na prodaju. Početak je to odbrojavanja obilježenog brojnim preprekama zbog kojih će dotad uzoran moral Nadežde biti stavljen na kušnju.

NEKOLIKO SMJERNICA ZA ANALIZU

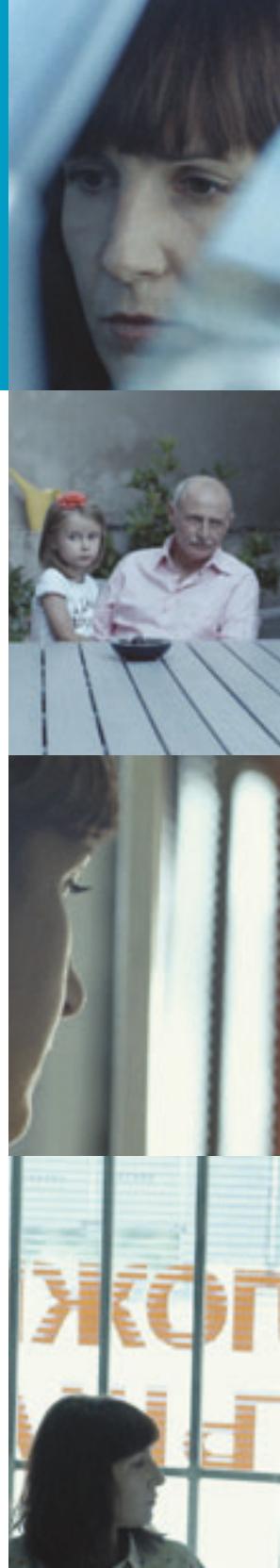
U središtu filma je lik koji se susreće s poteškoćama u privatnom životu (mora isplatiti dug), ali i u profesionalnom jer ne može podnijeti pomisao da krađa koja je počinjena u školi prođe nekažnjeno. Te se dvije naizgled odvojene niti radnje na kraju filma isprepletu.

MORALNA ŽENA

Film započinje tako što jednoj učenici ukradu novčanik s novcem za obrok u školskoj kantini. Nadežda, profesorica u tom razredu, zahtijeva od učenika da isprazne torbe i da ih učenica pregleda ne bi li pronašla svoj novčanik. Budući da pretraga nije urodila plodom, Nadežda traži od svih učenika da sudjeluju u zajedničkom fondu kako bi se učenici nadoknadio gubitak; najprije ona poseže u svoj novčanik. Na kraju školskog sata izjavljuje da krivicu daje priliku da se iskupi: na zid lijepi praznu omotnicu u koju krivac može anonimno staviti ukradeni novac. Za vrijeme sljedećeg sata Nadežda provjerava sadržaj omotnice; iz nje ispadne samo jedan opušak, što izaziva salvu smijeha kod učenika. Nadežda na to izjavljuje da krađa neće proći nekažnjeno.

Te dvije početne scene ukazuju na osobu kojoj je izuzetno stalo do pravde i koja posao profesora smatra izuzetno moralnim. Uloga Nadežde nije samo podučavati engleski, već i odgajati učenike u pravom smislu te riječi: braniti vrijednosti poput iskrenosti i pravednosti i zahtijevati da se one poštiju. Iznimno joj je stalo do tog idealta. Zapravo, kao da se sve što kaže u vezi s tom krađom tiče nje osobno.

Lik Nadežde prikazan je i kao prilično strog i opsesivan: bilježnice slaže stavljajući ih besprijeckorno jednu uz drugu; kupi otpadak s ulice i bacu ga u kantu za smeće; u njezinom načinu odijevanja nema nikakvih propusta; isto tako, kada ode na grob svoje majke vadi rupčić i rastvara ga kako bi sjela na njega.

Način na koji se suočava s poteškoćama daje naslutiti da Nadežda ima zavidnu razinu samokontrole, a posebno kontrole nad vlastitim emocijama. Kao da ih stavlja u drugi plan kako bi racionalno ocijenila događaje i suočila se s njima. Tako bilo da mora riješiti slučaj krađe u razredu, da joj ovrhovoditelj daje do znanja da će njezina kuća svaki trenutak biti stavljena na prodaju ili da joj poslodavac odbija isplatiti plaću, Nadežda brani svoj stav, često vrlo čvrsto, i pritom ostaje iznimno racionalna i smirenata. Sve u svemu, Nadežda odskače od prosjeka svojim osjećajem za moral te svojim idealima pravednosti i reda koje slijedi neumorno i uz veliku dozu samokontrole.

NEISPLAĆENI DUG

Rate kredita za kuću nisu plaćene jer je Nadeždin muž zanemario opomene: ako se novac ne uplati u sljedeća tri dana, kuća će biti stavljena na prodaju. Nadežda bezuspješno pokušava pregovarati s bankaricom. Mora skupiti novac. Najprije od poslodavca za kojeg prevodi tekstove zahtijeva isplatu honorara, ali ni u tome nema uspjeha. Potom se obrati kamataru.

Tek što je riješila jedan problem, javlja se drugi: osoba za koju je prevodila doživjela je bankrot i dala se u bijeg. Nadežda znači više ne može računati na isplatu svojih honorara i traži da joj kamatar produži rok za povrat zajma. Međutim, dolazi do neočekivanog preokreta u vezi s povratom novca: Nadežda kamatarovom nečaku Mitku mora dati višu ocjenu u školi nego što zasluzuje. Tako se i ona nađe u istoj proturječnoj situaciji kao mladi lopov kojeg je pokušavala razotkriti na početku filma. Nadežda si efektom zrcala počinje postavljati pitanja: zbog čega se mladić odlučio na kradu? Zašto je bila toliko odlučna u želji da ga kazni?

KINEMATOGRAFSKA PERSPEKTIVA

Urok (Lekcija) odlikuju izuzetne estetske značajke. Riječ je o kinematografskom uratku u kojem se ne govori puno tako da je interpretacija često prepuštena gledatelju. Nadežda zapravo vrlo malo govori: nije brbljava i rijetko mijenja izraz lica. Njezine geste i situacije u kojima se nalazi gledateljima omogućuju da naslute njezino psihičko stanje, da daju smisao njezinim djelima i da, u konačnici, shvate što se događa, što ona radi ili što osjeća.

Čini se da se dinamika filma poklapa s dinamikom glavnog lika: u određenim trenucima živa, učinkovita, konkretna, a u drugima spora, zamišljena ili sumnjičava. U tom pogledu Nadežda podsjeća na Rosettu braće Dardenne (Belgija 1999.) ili na lik Thierrija u *Cijeni života* (La Loi du marché, Stéphane Brizé, Francuska, 2015.); i oni su poput Nadežde nijemi promatrači koji se suočavaju s poteškoćama. Riječ je o filmskom stilu koji bismo mogli okvalificirati kao dokumentaristički, a čiji je cilj kritika društva zbog individualizma i činjenice da je novac iznad moralnih vrijednosti i idealja.

SMJERNICE ZA DALJNJE RAZMIŠLJANJE

Naslov filma, *Urok* (*Lekcija*), aluzija je na zanimanje glavnog lika. Međutim, Nadeždina priča i njezine financijske poteškoće podložne su i drugim, suptilnijim interpretacijama u tom smislu. O kojim bi se sve interpretacijama moglo raditi? Tko kome daje lekciju u cijeloj toj priči?

Nadežda je dvojak lik koji je nekima antipatičan jer je strog, bez smisla za humor, tek prividno kontrolira stvari... S druge strane, neki bi se s njome mogli poistovjetiti zbog njezinih moralnih vrijednosti, dostojanstva, načina na koji se suočava s poteškoćama. Kako vi vidite njezin lik? Smatrate li, primjerice, da je njezina ideja pravde univerzalna?

MOGUĆA PITANJA

U filmu je na različite načine prisutna tema duga: Nadežda duguje banci i, kasnije, kamataru, otac „duguje“ nadgrobni spomenik svojoj ženi; sitni kradljivac „duguje“ novac razredu; poslodavac Nadeždi „duguje“ honorare. Kamate na dug, koje su na neki način cijena usluge, prvenstveno su ekonomskе naravi, ali ponekad i moralne i psihološke. Ta cijena po moral ponekad je ogromna i na neki način predstavlja poniranje. Dužnik se na kraju nađe u svojevrsnom robovlasničkom odnosu sa svojim vjerovnikom. Možete li razraditi tu ideju i usporediti je s državnim dugovima?

Anne Vervier

les grignoux

REDATELJI: Kristina Grozeva, Petar Valchanov

SCENARIJ: Kristina Grozeva, Petar Valchanov

ULOGE: Margita Gosheva, Ivan Barnev,
Ivanka Bratoeva, Ivan Savov, Deya Todorova,
Stefan Denolyubov

DIREKTOR FOTOGRAFIJE: Krum Rodriguez

PRODUCENTI: Kristina Grozeva,
Petar Valchanov, Konstantina Stavrianou,
Rena Vougioukalou, Magdeleno Ilieva

PROIZVODNJA: Abraxas Film Ltd, Graal films
i Little Wing

GODINA: 2014.

TRAJANJE: 105 min.

ŽANR: drama

ZEMLJE: Bugarska, Grčka

JEZIK IZVORNE VERZIJE: bugarski

NAŠE PRIČE PRIKAZANE KROZ EMOCIJU FILMA

Europski parlament sa zadovoljstvom predstavlja tri filma koja se natječu za FILMSKU NAGRADU LUX za 2015. godinu:

MEDITERRANEA (SREDOZEMLJE) Jonasa Carpignana
Italija, Francuska, Sjedinjene Države, Njemačka, Katar

MUSTANG Denize Gamze Ergüven
Francuska, Njemačka, Turska, Katar

UROK (LEKCIIJA) Kristine Grozeve i Petra Valchanova
Bugarska, Grčka

Ove slojevitne priče koje su plod velike predanosti i kreativnosti nadarenih mladih europskih redatelja prikazivat će se na četvrtom izdanju događaja DANI LUX FILMA.

FILMSKA NAGRADA LUX

Kultura igra ključnu ulogu u izgradnji naših društava. S tom je mišlju Europski parlament 2007. pokrenuo FILMSKU NAGRADU LUX radi poboljšanja distribucije europskih filmova u Europi i poticanja rasprave o važnim društvenim pitanjima diljem Europe. FILMSKA NAGRADA LUX jedinstvena je inicijativa. S obzirom na to da se većina europskih koprodukcija prikazuje samo u zemlji porijekla i rijetko doživi distribuciju na drugim tržištima, FILMSKOM NGRADOM LUX tri europska filma dobivaju rijetku mogućnost titljanja na 24 službena jezika EU-a.

Dobitnika FILMSKE NAGRADE LUX odabiru zastupnici u Europskom parlamentu, a pobjednik će se proglašiti 25. studenog 2015.

DANI LUX FILMA

**GLEDAJTE,
KOMENTIRAJTE
& GLASUJTE!**

@luxprize
#luxprize

LUX
PRIZE
.EU

Zahvaljujući nagradi FILMSKA NAGRADA LUX nastao je i događaj DANI LUX FILMA. Na DANIMA LUX FILMA široj europskoj publici se od 2012. prikazuju tri filma koja se natječu za FILMSKU NAGRADU LUX. Pozivamo vas da na DANIMA LUX FILMA doživite neizbrisivo kulturno iskustvo koje nadilazi granice. Od listopada do prosinca 2015. možete se pridružiti filmofilima diljem Europe na projekcijama filmova *Mediterranea (Sredozemlje)*, *Mustang* i *Urok (Lekcija)* na jednom od 24 službena jezika EU-a. Ne zaboravite glasovati za omiljeni film na našoj internetskoj stranici *luxprize.eu* ili na našoj Facebook stranici!

NAGRADA PUBLIKE

Gledatelji svojim glasovima odlučuju o dobitniku Nagrade publike u okviru FILMSKE NAGRADE LUX. Glasujte za filmove *Mediterranea (Sredozemlje)*, *Mustang* ili *Urok (Lekcija)* i natječite se za priliku da na poziv Europskog parlamenta sudjelujete na međunarodnom filmskom festivalu u Karlovim Varima u lipnju 2016. i tamo proglašite dobitnika Nagrade publike.